

Netwerken hebben de toekomst

Vier jaar Netwerken in de Veehouderij heeft een schat aan ervaringen opgeleverd. Eind 2007 houdt het LNV-programma op en zoekt deze nieuwe manier van kennis ontwikkelen en verspreiden zijn eigen weg. In deze special ervaringen, methodieken en resultaten die het succes vermenigvuldigen door het te delen.

Maarten Vrolijk
E-mail: maarten.vrolijk@wur.nl

Er is veel onderzoekskennis over duurzame veehouderij beschikbaar. Die kennis wordt onvoldoende toegepast door veehouders. Partijen in kennisland werken niet goed samen. De veerkracht van veel veehouderijbedrijven is te gering om een nieuwe (dierziekte)crisis aan te kunnen. Laat veehouders bepalen waar nieuw onderzoek over moet gaan. Dit waren enkele uitgangspunten voor het nieuwe onderzoeksprogramma Netwerken in de Veehouderij, die tijdens de voorbereiding in 2003 de revue passeerden. Kern van het netwerkenprogramma is dat de praktijk zelf ideeën indient als een netwerk. Doel is met elkaar werken aan het oplossen van strategische vragen: het ontwikkelen van een nieuwe product-markt-combinatie, het vergroten van de strategische ruimte, het structureel samenwerken, bijvoorbeeld door veehouders

als coach in het agrarisch onderwijs. Daarbij is het individuele belang ondergeschikt aan het netwerkdoel. In 4 jaar tijd zijn 120 veehouderijnetwerken begeleid door Netwerken in de Veehouderij. De ervaringen en de resultaten zijn via artikelen in vakbladen, tijdens open dagen, seminars en ook via de elektronische attentiemail beschikbaar gesteld. Alle netwerkresultaten zijn tot eind 2008 te bekijken op: www.verantwoordeveehouderij.nl/netwerken.

Belangrijke ervaringen en lessen

- Het beoordelen van het netwerkidée kan niet door uitsluitend het voorstel te lezen. Er moet een gesprek met de netwerkdeelnemers plaatsvinden, om de drive en energie te proeven.
- Wanneer het doel van een netwerkdeelnemer niet overeenkomt met het gezamenlijke doel, zal de samenwerking stuk lopen. Dat is niet erg! Maar stel dit verschil bijtijds vast en neem netjes afscheid van elkaar. Blijf niet om de lieve vrede bij elkaar.
- Zorg er daarom voor dat elke netwerkdeelnemer voldoende tijd en gelegenheid krijgt om zijn/haar doel en inzet te laten formuleren. En zorg ervoor dat iedereen zich voldoende veilig en vertrouwd voelt tijdens de netwerkbijeenkomsten om het achterste van de tong te laten zien, om zich kwetsbaar op te durven stellen.
- Luister naar elkaar en versta elkaar, zorg dus dat je met elkaar dezelfde taal spreekt.
- Ga niet met de eerst geformuleerde vraag aan de slag. Vaak blijkt dat de eigenlijke vraag dieper verborgen ligt.
- Kijk kritisch naar de samenstelling van het netwerk. Welke partijen/personen zijn naast het netwerk cruciaal om de doelen te realiseren? Maak deze netwerkanalyse regelmatig.
- Ken elkaars (nieuwe) rol in het netwerk en respecteer die.
- Wees open, eerlijk en nieuwsgierig naar het

Wilma Reerink: 'LNV is enthousiast over netwerken'

Wilma Reerink is beleidsmedewerker dierlijke sectoren Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 'Toen LNV vier jaar geleden de opdracht gaf voor het programma Netwerken in de Veehouderij stond ons een aantal zaken voor ogen. Het werd tijd voor een andere rol van de overheid. We wilden ondernemers en de samenleving stimuleren en faciliteren om via eigen keuzes te komen tot een duurzame, toekomstgerichte en maatschappelijk geaccepteerde veehouderij. Netwerken in de Veehouderij zagen we als een experiment om te komen van 'zorgen voor naar zorgen dat'. Daarbij wilden we veehouders laten nadenken over de vraag van de toekomst. Waar wil je over vijf tot tien jaar staan? Dat was een leemte in ons kennisinstrumentarium. We hadden ook een aantal subdoelen: het verbeteren van de kennisdoorstroom, ervaringen opdoen met de netwerkbenadering, het vergroten van de zelfredzaamheid van de sector en de keten en het vraaggestuurd werken en het realiseren van nieuwe kennisarrangementen (nieuwe samenwerkingsverbanden tussen veehouders, onderzoek, onderwijs en bedrijfsleven). Het resultaat was voor ons als overheid zelf ook merkbaar. Een aantal ondersteunde Netwerken hebben met hun idee actief contact gezocht met gemeenten, provincies of het Ministerie. Vaak bleek dat er in overleg meer mogelijk was dan tevoren gedacht. En wij hebben laten zien dat we benaderbaar zijn. Het programma Netwerken in de Veehouderij loopt in 2007 af. Er is veel geleerd. LNV is enthousiast over de netwerkbenadering. Hebben we het afgerond? Nee, het zou jammer zijn als het hierbij blijft. Netwerken is een continu proces dat draait om steeds weer nieuwe verbindingen leggen. Vanuit LNV blijven we netwerken ondersteunen, bijvoorbeeld via de subsidieregeling Praktijknetwerken. En we stimuleren het breder gebruiken van de ervaringen, methodieken en kennis die Netwerken in de Veehouderij heeft opgeleverd. Ik daag u dan ook uit om de handschoenen op te pakken en aan de slag te gaan met de concrete resultaten die Netwerken in de Veehouderij heeft opgeleverd. En laat u in deze special vooral ook inspireren door collega's om (nog meer) aan het netwerken te gaan.

een vrije actor, van cruciaal belang gebleken voor het netwerk.

- Zorg als netwerk dat je transparant en traceerbaar werkt. Veel innovaties komen tot stand wanneer partijen/personen buiten hun bestaande netwerken gaan samenwerken. Om de kans op deze onverwachte ontmoetingen te bevorderen moet je communiceren waar je als netwerk mee bezig bent en open staan voor nieuwe samenwerkingen.
- Gun jezelf de tijd om je te blijven verwonderen.

Netwerken is kansen ruiken!

Waardevol voor alle veehouders

De vragen die een meer duurzame veehouderij van morgen stelt aan de veehouderij van vandaag zijn complex. Het samenwerken in nieuwe verbanden biedt mogelijkheden die het individuele bedrijf overstijgen. Wil je als individuele veehouder je veerkracht vergroten dan is het raadzaam om dit samen met anderen (veehouders en/of derden) te doen. Het beeld dat je daarmee geen baas bent over je eigen beslissingen en niet meer je eigen gang kunt gaan, wordt al samenwerkend absoluut bijgesteld. Zelfs door de meest verstokte individualist, die samenwerken graag alleen doet.

Wat heeft Maarten Vrolijk geleerd van Netwerken in de Veehouderij...

'Eén van de vragen van de begeleidingscommissie was: 'wat gaan we doen indien er geen enkel netwerk zich aanmeldt.' Mijn inschatting was juist dat er heel veel innovatieve veehouders zijn met veel creatieve ideeën. En dat bleek. We werden in januari 2004 overspoeld met ideeën. Dat zorgde voor vertraging, de beoordeling en selectie duurde in plaats van drie maanden een half jaar. Vanaf de 2e helft 2004 ging het lopen, tot op de dag van vandaag en ik hoop nog lang in de toekomst. Verrassende ontmoetingen, veel nieuwe samenwerkingsverbanden en de veel gehoorde uitspraak: 'Dat dit allemaal mogelijk is!' De openheid en nieuwsgierigheid van de deelnemers heeft hier voor gezorgd. Ook onze website heeft een belangrijke bijdrage geleverd. Een platform waarop alle resultaten en ervaringen en oproepen tot samenwerken te vinden zijn. Deze dynamiek maakt mij een gelukkig mens, dat ik daar als trekker van het netwerkenprogramma aan mag meewerken. Ik realiseer me dat ik in januari 2008 best in een gat zal vallen.'

Hoe verder in 2008?

LNV geeft via de nieuwe subsidieregeling Praktijknetwerken veehouderij netwerken in 2008/2009 een financiële ondersteuning. De ervaringen én resultaten van Netwerken in de Veehouderij zijn door LNV in deze nieuwe regeling ingebracht.

onbekende, naar de nieuwe rol die de deelnemers in het netwerk hebben.

- Neem voldoende tijd om te leren van elkaar. En om deze leerervaringen te benoemen.
- Innovatietrajecten zijn vaak lang, lastig en weerbarstig. Wees je met elkaar van te voren bewust van het feit dat dit veel tijd gaat kosten en dat je elkaar soms weer moed

moet inpraten. Sta daarom ook stil bij de successen, die je ook zult boeken, en vier die met elkaar.

- Deze processtappen zijn belangrijk om als netwerk je doel te kunnen realiseren. Voor praktisch ingestelde veehouders is het soms lastig om hier voldoende waarde en tijd aan te hechten. Daarom is een netwerkbegeleider,